

Verslag workshop 'kwaliteitszorg in de pilots flexibilisering', een workshop met OCW, NVAO en LOEx

Tijdens deze workshop stond de kwaliteitszorg binnen de pilots flexibilisering centraal, in het bijzonder het gebruik van leeruitkomsten en de validering en de betrouwbaarheid ervan, de transparantie van toetsing en beoordeling en de rol van de examencommissie.

Voor het **gebruik** van leeruitkomsten in de pilots gelden de volgende kwaliteitseisen:

- Leeruitkomsten moeten leerwegonafhankelijk zijn. De leeruitkomsten moeten een variatie aan leeractiviteiten en opleidingstrajecten mogelijk maken voor individuele studenten en/of groepen studenten.
- Het geheel van eenheden van leeruitkomsten moet representatief zijn voor de eindkwalificaties van de opleiding.
- De leeruitkomsten moeten herkenbaar zijn voor het werkveld, relevant en representatief zijn voor de actuele beroepspraktijk en aansluiten bij de ontwikkelingen die daarin gaande zijn en verwacht worden.
- De leeruitkomsten moeten samenhangend zijn:
  - Iedere eenheid is een samenhangend geheel van leeruitkomsten die te onderscheiden is van andere eenheden van leeruitkomsten.
  - Gezamenlijk en in samenhang stellen de eenheden van leeruitkomsten de student in staat de eindkwalificaties te realiseren naar inhoud en niveau.
- De leeruitkomsten moeten specifiek en meetbaar zijn, een gedegen basis vormen voor een eenduidig beoordelingskader voor leerwegonafhankelijke toetsing.
- Er moet sprake zijn van transparantie, de relatie tussen eindkwalificaties, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- En er moet sprake zijn van duurzaamheid, de leeruitkomsten zijn op zo'n manier geformuleerd dat deze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Validiteit houdt in dat de toets de juiste informatie oplevert om te beoordelen of de leeruitkomsten zijn behaald. Er zijn verschillende aspecten te onderscheiden aan validiteit. De belangrijkste zijn:

- **Begripsvaliditeit:** is het tentamen/de opdracht representatief voor de leeruitkomsten; in het geval van kennis: meet het tentamen op het beoogde beheersingsniveau (feitenkennis, inzicht; toepassingskennis of kritisch kunnen denken over en problemen kunnen oplossen met de verworven kennis)?
- **Inhoudsvaliditeit:** komen alle aspecten van de leeruitkomsten aan bod en zijn de conclusies overdraagbaar naar andere beroepssituaties en –contexten. Als het gaat om kennis: worden de kennisaspecten voldoende gedekt?

Betrouwbaarheid verwijst naar de mate waarin herhaalde inzet van toetsings- en beoordelingsinstrumenten onder dezelfde omstandigheden leiden tot hetzelfde eindoordeel. Het betreft de mate waarin scores consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar zijn. Betrouwbaarheid heeft betrekking op:

- De kwaliteit van de toetsing: de opgaven, opdrachten of instructies moeten helder en eenduidig geformuleerd zijn en er mag geen twijfel bestaan over welke prestatie verwacht wordt.
- De beoordeling moet een onderscheid maken tussen de 'goede' en 'zwakke' studenten. Dit geldt voor de toetsing en beoordeling als geheel en voor de afzonderlijke onderdelen.
- De betrouwbaarheid wordt mede beïnvloed door de omvang van een toets. Deze mag niet te lang duren en een meting van uithoudingsvermogen worden (tenzij dat een relevante leeruitkomst is...).
- De omstandigheden waaronder de toets wordt afgenomen. Belangrijk is dat er zo veel mogelijk sprake is van standaardisatie en objectiviteit. Omstandigheden kunnen op velerlei zaken betrekking hebben: de omstandigheden tijdens afname, het gebruik van hulpmiddelen, de beschikbare toetstijd.
- De wijze waarop de resultaten worden beoordeeld. Bij de beoordeling van de resultaten spelen standaardisatie en objectiviteit een belangrijke rol. Zo kan een beoordelaar worden beïnvloed door eerdere beoordelingen en door zijn relatie met de student. Mogelijke oplossingen zijn om de beoordeling zoveel mogelijk te standaardiseren en te objectiveren. Bijvoorbeeld door te werken met beoordelingsmodellen en protocollen en door te werken met twee beoordelaars, zodat 'vier ogen' naar de geleverde prestatie kijken. Ook regelmatige onderlinge afstemming over de gemeenschappelijke norm is gewenst, zodat er een zoveel mogelijk eenduidig oordeel is.

Naast validiteit en betrouwbaarheid is ook **transparantie** van de toetsing en beoordeling van belang. Transparantie heeft betrekking op het volledig en tijdig informeren van studenten over de toetsing en beoordeling, zodat zij zich adequaat kunnen voorbereiden. Zij moeten tijdig op de hoogte zijn van en inzicht hebben in de toetsvorm, waarmee de leeruitkomsten worden getoetst, de beoordelingscriteria, de normering en de cesuur. Ook moeten zij op de hoogte zijn van voorwaarden voor deelname, afspraken over afname en procedures (fraude, studenten met beperkingen e.d.). De informatie in de studiegids en diagnostische toetsen dragen hieraan bij.

De **examencommissie** heeft een nadrukkelijke, proactieve rol om erop toe te zien dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op eenduidige wijze te toetsen en beoordelen en hanteert adequate methoden om te borgen dat de beoordeling van de realisatie van leeruitkomsten door individuele studenten op verantwoorde en adequate wijze wordt uitgevoerd.